

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. vasario 26 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Prieglobstis — Direktyva 2004/83/EB — 9 straipsnio 2 dalies b, c ir e punktai — Būtiniausi trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės pripažinimo pabėgėliais standartai — Pripažinimo pabėgėliu sąlygos — Persekiojimo veiksmai — Baudžiamosios sankcijos Jungtinių Valstijų ginkluotųjų pajėgų nariui dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą Irake“

Byloje C-472/13

dėl 2013 m. rugpjūčio 20 d. *Bayerisches Verwaltungsgericht München* (Vokietija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. rugsėjo 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Andre Lawrence Shepherd

prieš

Bundesrepublik Deutschland

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, einantis antrosios kolegijos teisėjo pareigas, teisėjai J.-C. Bonichot (pranešėjas), A. Arabadžiev ir J. L. da Cruz Vilaça,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. birželio 25 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A. L. Shepherd, atstovaujamo *Rechtsanwalt* R. Marx,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, A. Wiedmann ir K. Petersen,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos M. Michelogiannaki,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir B. Koopman,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos M. Holt, padedamo baristerės S. Fatima,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande ir W. Bogensberger,
susipažinęs su 2014 m. lapkričio 11 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, p. 12 ir klaidų ištaisymas OL L 204, 2005, p. 24 ir OL L 278, 2011, p. 13; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96) 9 straipsnio 2 dalies b, c ir e punktų išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Jungtinių Amerikos Valstijų piliečio A.L. Shepherd ir *Bundesrepublik Deutschland* ginčą dėl pastarosios sprendimo atsisakyti suteikti jam pabėgėlio statusą.

Teisinis pagrindas

Konvencija dėl pabėgėlių statuso

- 3 Pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytos ir 1954 m. balandžio 22 d. įsigaliojusios Konvencijos dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, Nr. 2545, (1954); toliau – Ženevos konvencija), papildytos 1967 m. sausio 31 d. Niujorke pasirašytu Protokolu dėl pabėgėlių statuso, kuris įsigaliojo 1967 m. spalio 4 d., 1 straipsnio A skirsnio 2 punkto pirmą pastraipą sąvoka „pabėgėlis“ taikoma asmeniui, kuris „dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamam dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių įsitikinimų yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba bijo naudotis tos šalies gynyba; arba neturėdamas atitinkamos pilietybės ir būdamas už šalies, kurioje anksčiau buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų dėl tokių įvykių negali ar bijo į ją grįžti [negali ar dėl tokios baimės nenori į ją grįžti]“.

Direktyva 2004/83

- 4 Direktyvoje 2004/83 yra tokios konstatuojamosios dalys:

„(1) Bendra prieglobsčio politika, apimanti Bendrąją Europos prieglobsčio sistemą, yra sudėtinė Europos Sąjungos tikslo palaipsniui [laipsniškai] sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo zoną, atvirą tiems, kurie aplinkybių priversti teisėtai siekia [Sąjungos] apsaugos, dalis.

<...>

- (3) Ženevos konvencija <...> sudaro tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pamatus.

<...>

- (6) Pagrindinis šios direktyvos tikslas yra užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, nustatymo kriterijus ir garantuoti, kad tokiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteikta bent reikalingiausia pagalba.

<...>

(16) Turėtų būti nustatyti būtiniausi pabėgėlio statuso apibrėžimo ir apibūdinimo turinio standartai, padėsiantys valstybių narių kompetentingoms institucijoms taikyti Ženevos konvenciją.

(17) Būtina įvesti bendrus prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį kriterijus.“

5 Pagal Direktyvos 2004/83 1 straipsnį jos tikslas – nustatyti būtiniausius standartus, susijusius, pirma, su trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimu prie asmenų, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir, antra, su suteikiamos apsaugos pobūdžiu.

6 Direktyvos 2004/83 2 straipsnio c punkte numatyta, kad šioje direktyvoje „pabėgėlis“ – trečiosios šalies pilietis, kuris dėl pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei baimės yra ne savo pilietybės šalyje ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja atsiduoti tos šalies globai [nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsauga] <...>“.

7 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje apibrėžiamos reikšmingų faktų ir aplinkybių, kurias prašytojas privalo pateikti prašymui dėl tarptautinės apsaugos pagrįsti, vertinimo sąlygos. Šio straipsnio 3 dalyje nurodyta:

„Tarptautinės apsaugos prašymas įvertinamas individualiai ir atsižvelgiant į:

a) visus įvertintinus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu, įskaitant kilmės šalies įstatymus ir taisykles [kitus teisės aktus] bei jų taikymo būdą;

b) atitinkamus prašytojo pateiktus pareiškimus ir dokumentaciją, įskaitant informaciją apie tai, ar prašytojas buvo ar gali būti persekiojamas <...>;

c) prašytojo asmeninę padėtį ir aplinkybes, įskaitant tokius veiksnius kaip biografijos faktai, lytis ir amžius, kad pagal asmenines prašytojo aplinkybes būtų įvertinta, ar prieš jį arba ją vykdyti ar galimi veiksmai galėtų būti persekiojimas arba būtų susiję su smurtu [didele žala];

<...>“

8 Tos pačios direktyvos 9 straipsnio „Persekiojimo veiksmai“ 1 ir 2 dalyse apibrėžiami persekiojimo veiksmai:

„1. Persekiojimo veiksmai pagal Ženevos konvencijos [1 straipsnio A] skirsnį turi būti:

a) pakankamai rimti savo pobūdžiu ar dažnumu, kad sudarytų sunkų pagrindinių žmogaus teisių pažeidimą, visų pirma tų teisių, kurių negalima varžyti [nuo kurių negalima nukrypti] pagal [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos] 15 straipsnio 2 dalį, arba

b) įvairių priemonių sancaupa, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus, kurie yra pakankamai sunkūs, kad veiktų asmenį panašiai, kaip minėta a punkte.

2. Persekiojimo veiksmai pagal šio straipsnio 1 dalį, *inter alia*, gali būti tokios formos:

<...>

b) teisinės, administracinės, policijos ir (arba) teisminės priemonės, kurios savaime yra diskriminacinės arba taikomos diskriminuojant;

c) persekiojimas ar baudimas, kuris yra neproporcingas ir [arba] diskriminuojantis;

<...>

- e) persekiojimas ar baudimas dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą konflikto metu, kai atliekant tokią tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus ar veiksmus, nurodytus išimties sąlygose, nustatytose 12 straipsnio 2 dalyje [kuriems taikomi 12 straipsnio 2 dalyje nustatyti pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai];

<...>“

- 9 Pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 3 dalį turi būti sąsaja tarp šios direktyvos 10 straipsnyje minimų persekiojimo priežasčių ir persekiojimo veiksmų.

- 10 Minėtos direktyvos 12 straipsnio „Pabėgėlio statuso nesuteikimas“ 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:

- a) jis arba ji padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, parengtuose numatyti nuostatas dėl tokių nusikaltimų;
- b) jis arba ji padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį arba ją pabėgėliu, t. y. leidimo gyventi šalyje išdavimo, pagrįsto pabėgėlio statuso suteikimu, laiku [t. y. prieš išduodant leidimą gyventi šalyje, grindžiamą suteiktu pabėgėlio statusu]; sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi ypač žiaurūs veiksmai, net įvykdyti turint tariamą politinį tikslą;
- c) jis arba ji yra kaltas (-a) dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose.

3. Šio straipsnio 2 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant ten paminėtus nusikaltimus ar veiksmus.“

- 11 Pagal Direktyvos 2004/83 13 straipsnį valstybė narė suteikia pabėgėlio statusą prašytojui, kuris priskiriamas prie pabėgėlių pirmiausia remiantis šios direktyvos 9 ir 10 straipsniais.

Vokietijos teisė

- 12 Pagal 1993 m. liepos 27 d. Prieglobsčio suteikimo procedūros įstatymo (*Asylverfahrensgesetz*) (*BGBL.* 1993 I, p 1361) 3 straipsnio 1 ir 2 dalis taip, kaip jos suformuluotos 2008 m. rugsėjo 2 d. įstatymo redakcijoje (*BGBL.* 2008 I, p. 1798, toliau – *AsylVfG*), kuria remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

„1. Užsienietis yra pabėgėlis, kaip jis suprantamas pagal [Ženevos] konvenciją, jeigu jam valstybėje, kurios pilietybę jis turi arba kurioje jis, kaip asmuo be pilietybės, turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, gresia pavojai, numatyti 2004 m. liepos 30 d. Įstatymo dėl užsieniečių gyvenimo, darbo ir integracijos federalinėje teritorijoje (*Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet*) (*BGBL.* 2004 I, p. 1950; toliau – *Aufenthaltsgesetz*) 60 straipsnio 1 dalyje.

2. Užsieniečiui pabėgėlio statusas nesuteikiamas pagal 1 dalį, jeigu galima pagrįstai manyti, kad:

- 1) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, parengtuose nuostatoms dėl tokių nusikaltimų numatyti;

- 2) prieš pripažįstant jį pabėgėliu, padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą už federalinės teritorijos ribų, atliko ypač žiaurius veiksmus, net įvykdytus turint tariamai politinį tikslą; arba
- 3) elgėsi priešingai Jungtinių Tautų siekiams ir principams.

Pirmo sakinio nuostata taikoma ir užsieniečiams, kurie kurstė ar kitaip dalyvavo vykdant šioje dalyje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus.“

- 13 2004 m. liepos 30 d. *Aufenthaltsgesetz* 60 straipsnio 1 dalyje taip, kaip ji suformuluota 2008 m. vasario d. įstatymo redakcijoje (*BGBI.* 2008 I, p. 1950), nustatyta:

„1. Taikant [Ženevos] konvenciją <...> užsienietis negali būti išsiųstas į valstybę, kurioje dėl jo rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių pažiūrų kyla grėsmė jo gyvybei arba laisvei. <...> Persekiojimą, kaip jis suprantamas pagal pirmą sakinį, gali vykdyti:

- a) valstybė;
- b) valstybę ar didelę valstybės teritorijos dalį valdančios partijos ar organizacijos; arba
- c) nevalstybiniai subjektai, jeigu a ir b punktuose nurodyti subjektai, įskaitant tarptautines organizacijas, negali ar nenori suteikti apsaugos nuo persekiojimo, neatsižvelgiant į tai, ar šalyje egzistuoja valstybinė valdžia, ar ne,

nebent valstybės viduje egzistuoja alternatyva pabėgėliui. Siekiant nustatyti, ar egzistuoja persekiojimas, kaip jis suprantamas pagal pirmą sakinį, papildomai taikomi Direktyvos 2004/83 <...> 4 straipsnio 4 dalis ir 7–10 straipsniai. Kai užsienietis remiasi šioje dalyje nustatytu draudimu išsiųsti, *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* [Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba] <...> per prieglobsčio suteikimo procedūrą nustato, ar tenkinamos pirmame sakinyje nurodytos sąlygos ir ar užsieniečiui suteiktinas pabėgėlio statusas. Apskūsti *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* sprendimą galima tik vadovaujantis [*AsylVfG*] nuostatomis.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 14 2003 m. gruodžio mėnesį Jungtinių Valstijų pilietis A. L. Shepherd išpareigojo savo šalyje tarnauti Amerikos kariuomenėje penkiolika mėnesių aktyvioje tarnyboje. Po apmokymų jis tapo sraigtasparnių techninės priežiūros specialistu ir 2004 m. rugsėjo mėn. buvo perkeltas į oro pajėgų palaikymo batalioną Katterbache (Vokietija). Tuo metu jo dalinys jau buvo dislokuotas Irake, todėl jis buvo nusiųstas į *Speicher* bazę netoli Tikrito (Irakas).
- 15 Nuo 2004 m. rugsėjo mėn. iki 2005 m. vasario mėn. jis prižiūrėjo sraigtasparnius ir tiesiogiai nedalyvavo nei karinėse operacijose, nei koviniuose veiksmuose.
- 16 2005 m. vasario mėn. jo dalinys grįžo į Vokietiją. Jo sutartis buvo pratęsta.
- 17 2007 m. balandžio 1 d. jis gavo įsakymą dėl pakartotinio išsiuntimo į Iraką. Prieš išvykdamas iš Vokietijos, 2007 m. balandžio 11 d. jis paliko kariuomenę, nes nebenorėjo dalyvauti, kaip jis teigia, neteisėtame kare Irake ir ten daromuose karo nusikaltimuose. Iki 2008 m. rugpjūčio mėn., kai kreipėsi su prieglobsčio prašymu į kompetentingas Vokietijos institucijas, jis buvo apsistojęs pas vieną pažįstamą. Grįsdamas prašymą jis iš esmės nurodė, kad dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą Irake jam gresia baudžiamasis persekiojimas ir kad remiantis Amerikoje vyraujančiu požiūriu dezertyravimas yra sunkus nusikaltimas, kuris paveiktų jo gyvenimą ir sukeltų socialinę atskirtį jo šalyje.

- 18 *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* 2011 m. kovo 3 d. sprendimu atsisakė tenkinti prašymą suteikti prieglobstį.
- 19 Suinteresuotasis asmuo kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi teismą ir prašė panaikinti tą sprendimą, taip pat suteikti jam pabėgėlio statusą. Jis rėmėsi *AsylVfG* 3 straipsnio 1 ir 4 dalių, siejamų su *Aufenthaltsgesetz* 60 straipsnio 1 dalimi, nuostatomis.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, siekiančiam atsakyti į klausimą, ar dėl dezertyravimo prašytojui ateityje kils persekiojimo grėsmė jo kilmės šalyje, būtina visų pirma nustatyti ginkluotųjų pajėgų nario dalyvavimo karinėse operacijose lygį, kurio reikia, kad už dezertyravimą taikomos sankcijos būtų priskiriamos prie „persekiojimo veiksmų“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą, nes ten esanti frazė „atliekant karo tarnybą [reikia] daryti nusikaltimus, nurodytus 12 straipsnio 2 dalyje“, nėra aiškiai apibrėžta.
- 21 Šiomis aplinkybėmis *Bayerisches Verwaltungsgericht München* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą reikia aiškinti taip, kad apsauga taikoma tik tiems asmenims, kurių konkrečios karo tarnybos pareigos susijusios su tiesioginiu dalyvavimu koviniuose veiksmuose, t. y. su dalyvavimu karinėse operacijose, naudojant ginklą, arba kurie turi teisę duoti įsakymus vykdyti tokias operacijas (pirma alternatyva), ir ar gali apsauga pagal šią nuostatą būti taikoma ir kitiems ginkluotųjų pajėgų nariams, kurių pareigos susijusios tik su logistine, technine pagalba kariniams daliniams ne konkrečių kovinių veiksmų teritorijoje, kai tokia pagalba turi tik netiesioginę įtaką konkrečiai karinių operacijų eigai (antra alternatyva)?
2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta taip, kaip nurodyta antroje alternatyvoje:
- Ar Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą reikia aiškinti taip, kad esant (tarptautiniam ar vidaus) konfliktui į karo tarnybą daugiausia arba sistemingai turi būti šaukiama arba ši turi būti privalomai atliekama siekiant daryti nusikaltimus arba veiksmus, nurodytus Direktyvos 2004/83 12 straipsnio 2 dalyje (pirma alternatyva), ar pakanka to, kad prieglobsčio prašytojas įrodytų, jog veiksmų teritorijoje pasitelktos ginkluotosios pajėgos, kurioms jis priklauso, tam tikrais atvejais įvykdė Direktyvos 2004/83 12 straipsnio 2 dalies a punkte numatytus nusikaltimus, nes tam tikri ginkluotųjų pajėgų įsakymai buvo pripažinti nusikalstamais arba tam tikri asmenys savivaliavo (antra alternatyva)?
3. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta taip, kaip nurodyta antroje alternatyvoje:
- Ar pabėgėlio statusas suteikiamas tik tada, kai nekyla jokių pagrįstų abejonių, kad labai tikėtina, jog ateityje taip pat bus pažeista tarptautinė humanitarinė teisė, ar pakanka prieglobsčio prašytojui nurodyti aplinkybes, iš kurių matytųsi, kad tokie nusikaltimai (neišvengiamai arba tikėtina) daromi vykstant atitinkamam konfliktui, todėl neatmestina galimybė, kad jis galėtų būti įtrauktas juos darant?
4. Ar dėl to, kad kariniai tribunolai netoleruoja tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimų arba už juos baudžia, nesuteikiama pabėgėlių apsauga pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą, ar ši aplinkybė nėra svarbi?
- Ar būtina, kad dėl to Tarptautinis Baudžiamasis Teismas jau būtų vykdęs baudžiamąjį persekiojimą?
5. Ar dėl to, kad ginkluotųjų pajėgų dalyvavimą karinėje operacijoje ar okupacinį statusą sankcionavo tarptautinė bendruomenė arba jis grindžiamas Jungtinių Tautų Organizacijos Saugumo Tarybos mandatu, nesuteikiama pabėgėlių apsauga?

6. Ar suteikiant pabėgėlių apsaugą pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą būtina, kad prieglobsčio prašytoją už (karo) tarnybos pareigų vykdymą būtų galima nuteisti pagal Tarptautinio Baudžiamojo Teismo statutus (pirma alternatyva), ar vis dėlto galima suteikti apsaugą pabėgėliui ir be šios sąlygos, t. y. kai prieglobsčio prašytojui nereikia bijoti būti nuteistam, tačiau karo tarnybos atlikimas prieštarauja jo vidiniams įsitikinimams (antra alternatyva)?
7. Jeigu į šeštąjį klausimą būtų atsakyta taip, kaip nurodyta antroje alternatyvoje:

Ar dėl to, kad prieglobsčio prašytojas nepasinaudojo paprasta atsisakymo tarnauti kariuomenėje dėl įsitikinimų procedūra, nors tokią galimybę turėjo, nesuteikiama pabėgėlių apsauga pagal minėtas nuostatas, ar pabėgėlių apsauga taikytina ir tada, kai tai susiję su tuometiniu įsitikinimais pagrįstu sprendimu?

8. Ar negarbingas pašalinimas iš kariuomenės, laisvės atėmimo bausmės skyrimas ir su tuo susiję socialinė atskirtis ir nepatogumai laikytini persekiojimo veiksmais, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies b ar c punktus?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

22. Pirma, reikia priminti, kad iš Direktyvos 2004/83 3, 16 ir 17 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Ženevos konvencija sudaro tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pamatus ir kad šios direktyvos nuostatos dėl pabėgėlio statuso suteikimo sąlygų ir dėl jo turinio buvo priimtose siekiant padėti valstybių narių kompetentingoms institucijoms taikyti šią konvenciją remiantis bendromis sąvokomis ir kriterijais (Sprendimo *X ir kt.*, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 39 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
23. Todėl Direktyvos 2004/83 nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į bendrą jos sistemą ir tikslą, laikantis Ženevos konvencijos ir kitų atitinkamų sutarčių, nurodytų SESV 78 straipsnio 1 dalyje. Kaip matyti iš šios direktyvos 10 konstatuojamosios dalies, aiškinant taip pat turi būti atsižvelgiama į teises, pripažintas pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (Sprendimo *X ir kt.*, EU:C:2013:720, 40 punktas).
24. Antra, pažymėtina, kad, remiantis Direktyvos 2004/83 2 straipsnio c punktu, pabėgėlis – visų pirma trečiosios šalies pilietis, kuris yra ne savo pilietybės šalyje „dėl pagrįstos persekiojimo“ dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei „baimės“ ir negali arba „dėl tokios baimės“ nepageidauja pasinaudoti tos šalies „globa [apsauga]“. Taigi atitinkamas pilietis dėl kilmės valstybėje esančių aplinkybių ir persekiojimo dalyvių veiksmų turi pagrįstai baimintis persekiojimo dėl bent jau vienos iš penkių direktyvoje ir Ženevos konvencijoje išvardytų priežasčių (Sprendimo *Salahadin Abdulla ir kt.*, C-175/08, C-176/08, C-178/08 ir C-179/08, EU:C:2010:105, 56 ir 57 punktai).
25. Trečia, reikia pabrėžti, kad Direktyvos 2004/83 9 straipsnyje nustatomi kriterijai, kuriais remiantis veiksmai gali būti laikomi persekiojimu, kaip jis suprantamas pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį. Šiuo klausimu minėtos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies a punkte nurodoma, jog reikšmingi veiksmai turi būti pakankamai rimti pagal savo pobūdį ar dažnumą, kad sudarytų sunkų pagrindinių žmogaus teisių pažeidimą, visų pirma absoliučių teisių, kurių negalima varžyti pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos 15 straipsnio 2 dalį. Be to, minėtos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies b punkte pažymima, jog persekiojimo veiksmais taip pat turi būti laikoma įvairių priemonių sanakaupa, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus, kurie yra pakankamai sunkūs, kad veiktų asmenį panašiai, kaip nurodyta tos pačios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies a punkte. Iš šių nuostatų matyti, jog

tam, kad pagrindinių teisių pažeidimas būtų persekiojimas, kaip jis suprantamas pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį, jis turi pasiekti tam tikrą sunkumo laipsnį (Sprendimo *X ir kt.*, EU:C:2013:720, 51–53 punktai).

- 26 Ketvirta, pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2004/83 4 straipsnio 3 dalies a, b ir c punktus vertinant individualiai tarptautinės apsaugos prašymą reikia atsižvelgti į visus reikšmingus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo momentu, atitinkamus prašytojo pateiktus pareiškimus ir dokumentaciją, taip pat į jo asmeninę padėtį ir aplinkybes.
- 27 Atsižvelgiant į šiuos samprotavimus reikia išaiškinti Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatas, kurias pirmuose septyniuose klausimuose nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir 9 straipsnio 2 dalies b ir c punktų nuostatas, kurias tas teismas nurodė aštuntajame klausime.
- 28 Šiuo požiūriu taip pat reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalį, „persekiojimo veiksmai pagal šio straipsnio 1 dalį, *inter alia*, gali būti tokios formos: <...> b) teisinės, administracinės, policijos ir (arba) teisminės priemonės, kurios savaime yra diskriminacinės arba taikomos diskriminuojant; c) persekiojimas ar baudimas, kuris yra neproporcingas ir diskriminuojantis; <...> e) persekiojimas ar baudimas dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą konflikto metu, kai atliekant tokią tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus ar veiksmus, nurodytus išimties sąlygose, nustatytose 12 straipsnio 2 dalyje“.
- 29 Be to, kiek tai susiję su Direktyvos 2004/83 12 straipsnio 2 dalimi, kaip pabrėžė generalinė advokatė savo išvados 39–43 punktuose, pagrindinės bylos aplinkybėms svarbi tik nuoroda į šios dalies a punkte minėtus „karo nusikaltimus“.

Dėl pirmojo–septintojo klausimų

- 30 Klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatas reikia aiškinti taip, kad tam tikromis aplinkybėmis, pirmiausia susijusiomis su atitinkamo kario vykdytinų užduočių, jo atsisakymo atlikti karo tarnybą, nagrinėjamo konflikto ir jo galimai daromų nusikaltimų pobūdžiu, reikėtų, kad tai turi lemiamą įtaką vertinimui, kurį privalo atlikti nacionalinės valdžios institucijos, siekdamos patikrinti, ar tokia situacija, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, patenka į šių nuostatų taikymo sritį.
- 31 Prieš vertinant tokių aplinkybių mastą reikia pažymėti, kad, viena vertus, neginčijama, jog pagrindinėje byloje pilietis, kuris prašo suteikti pabėgėlio statusą, yra persekiojamas ir baudžiamas savo šalyje dėl atsisakymo atlikti tarnybą konflikto metu. Todėl šie klausimai, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, susiję ne su Direktyvos 2004/83 10 straipsnyje nurodytomis persekiojimo priežastimis, o tik su aplinkybėmis, kurios reikalingos tam, kad toks persekiojimas ir baudimas galėtų būti laikomi „persekiojimo veiksmais“, kaip nurodyta šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte.
- 32 Kita vertus, svarbu priminti, kad Direktyvos 2004/83 tikslas, kaip pirmiausia matyti iš 1 ir 6 konstatuojamųjų dalių, yra nustatyti asmenis, kuriems dėl tam tikrų aplinkybių tikrai ir teisėtai reikia tarptautinės apsaugos Sąjungoje. Šios direktyvos nuostatos iš esmės yra humanitarinio pobūdžio (šiuo klausimu žr. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 93 punktą).
- 33 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatomis, kiek jos susijusios su atsisakymu atlikti karo tarnybą konflikto metu, kai atliekant tokią tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus, nėra nustatomi apribojimai su tokia tarnyba susijusiems asmenims. Todėl reikia pripažinti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, priimdamas šias nuostatas, neketino apriboti jų taikymo srities tam tikriems tokią tarnybą atliekantiems asmenims, pirmiausia atsižvelgiant į jų rangą pagal

karinę hierarchiją, sąlygas, kuriomis jie buvo priimti į tarnybą, ar net į jų atliekamų veiksmų pobūdį. Kaip pabrėžė generalinė advokatė savo išvados 32 punkte, šios nuostatos apima visą karinį personalą, taigi įskaitant logistikos srities ar pagalbinius darbuotojus.

- 34 Vis dėlto, atsižvelgiant į šio sprendimo 32 punkte nurodytą Direktyvos 2004/83 tikslą nustatyti asmenis, kuriems dėl tam tikrų aplinkybių tikrai ir teisėtai reikia tarptautinės apsaugos Sąjungoje, kariniam personalui priklausančio asmens statusas yra būtina, bet nepakankama sąlyga, siekiant pasinaudoti apsauga, susijusia su šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatomis.
- 35 Pirmiausia dėl Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punkto taikymo sąlygų pažymėtina, kad visų pirma ši nuostata susijusi su konfliktine situacija. Tai reiškia, kad bet koks karo tarnybos atsisakymas, nepaisant priežasties, nesant tokio konflikto negali patekti į šios nuostatos taikymo sritį. Taigi aplinkybės, kurių apimtį prašoma įvertinti Teisingumo Teismo siekiant apibrėžti taikymo sritį, turi būti tiesiogiai susijusios su konkrečiu konfliktu.
- 36 Antra, net iš Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punkto teksto matyti, kad atliekant tokią karo tarnybą reikėtų daryti karo nusikaltimus. Ši nuostata nėra susijusi tik su situacija, kuriai esant prašytojas asmeniškai turėtų daryti tokius nusikaltimus.
- 37 Darytina išvada, jog Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė, kad būtų objektyviai atsižvelgiama į bendrą kontekstą, kuriam esant ši tarnyba atliekama. Todėl iš esmės neatmetami atvejai, kai prašytojas tik netiesiogiai dalyvauja darant tokius nusikaltimus, nes pirmiausia jis nepriklauso koviniams būriams, o pavyzdžiui, skiriamas į logistikos ar pagalbinį dalinį. Todėl aplinkybe, jog suinteresuotasis asmuo tik dėl šio dalyvavimo netiesioginio pobūdžio gali būti asmeniškai persekiojimas pagal baudžiamosios teisės ir pirmiausia Tarptautinio Baudžiamojo Teismo nustatytus kriterijus, negali būti draudžiama suteikti apsaugos pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą.
- 38 Tačiau net jei tarptautinė apsauga nesuteikiama tiems, kurie asmeniškai galėtų daryti prie karo nusikaltimų priskirtinus veiksmus (pirmiausia dalyvauti kovinėse operacijose), ši apsauga gali būti suteikiama tiems asmenims, kurių pareigų vykdymas leistų jiems pakankamai tiesiogiai ir pagrįstai įtikinamai dalyvauti atliekant tokius veiksmus.
- 39 Trečia, Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktu siekiama apsaugoti prašytoją, kuris atsisako atlikti karo tarnybą, nes nenori rizikuoti ateityje padaryti šios direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje nurodyto pobūdžio veiksmų. Todėl suinteresuotasis asmuo gali remtis tik tokių veiksmų atsiradimo tikėtinumu. Tai reiškia, kad šios Direktyvos 2004/83 nuostatos negali būti aiškinamos kaip apimančios tik situacijas, kai dalinys, kuriam priklauso prašytojas, jau yra padaręs karo nusikaltimų. Juo labiau negalima reikalauti, kad už to dalinio atliktus veiksmus jau būtų nubaudęs Tarptautinis Baudžiamasis Teismas, net darant prielaidą, kad jis turi jurisdikciją šioje byloje.
- 40 Galiausiai, ketvirta, nors vertinant faktus pagal Direktyvos 2004/83 4 straipsnio 3 dalį, o tai kontroliuojant teismui privalo atlikti tik nacionalinės valdžios institucijos, siekdamos kvalifikuoti su nagrinėjama karo tarnyba susijusią situaciją, tam tikri įvykiai, kaip, be kita ko, dalinio, kuriam priklauso prašytojas, veiksmai praeityje arba šio dalinio nariams priimti apkaltinamieji nuosprendžiai, gali būti vienas iš įrodymų, patvirtinančių tikimybę, kad dalinys padarys naujų karo nusikaltimų, vis dėlto vien tokie įvykiai tuo momentu, kai pabėgėlio statuso prašytojas atsisako atlikti karo tarnybą, automatiškai neįrodo, kad tokie nusikaltimai bus daromi. Esant tokioms aplinkybėms, vertinimas, kurį turi atlikti nacionalinės valdžios institucijos, gali būti grindžiamas tik visais įrodymais, kurie, atsižvelgiant į visas nagrinėjamas aplinkybes, vieninteliai gali patvirtinti, jog šios karo tarnybos atveju tikėtina, kad bus įvykdyti tokie veiksmai.
- 41 Antra, dėl svarbos, kad atitinkama valstybė persekioja už karo nusikaltimus, arba kad ginkluotos operacijos vykdomos remiantis Jungtinių Tautų Organizacijos Saugumo Tarybos mandatu ar tarptautinės bendruomenės konsensusu, pažymėtina, kad, viena vertus, vykdant Saugumo Tarybos

rezoliucija grindžiamas ginkluotas operacijas iš principo visiškai garantuojama, kad per jas nebus padaryti karo nusikaltimai; tas pats iš principo taikoma operacijai, dėl kurios pasiektas tarptautinis konsensusas. Šiomis aplinkybėmis, nors niekada negalima atmesti galimybės, jog Jungtinių Tautų chartijos principams prieštaraujantys veiksmai bus padaryti vykdant karines operacijas, turi būti atsižvelgta į tai, kad ginkluotos operacijos vykdomos tokiomis sąlygomis.

- 42 Kita vertus, reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2004/83 3 straipsnio 4 dalies a punktą svarbi ir aplinkybė, kad valstybė ar valstybės, kurios vykdo operacijas, persekioja už karo nusikaltimus. Dėl to, kad šių valstybių teisinėje sistemoje egzistuoja teisės aktai, pagal kuriuos baudžiama už karo nusikaltimus, ir teismai, užtikrinantys veiksmingą baudžiamąjį persekiojimą, mažai tikėtinas gali atrodyti teiginys, jog vienos iš šių valstybių karys gali būti priverstas daryti tokius nusikaltimus, todėl jokia būdu negalima į tai neatsižvelgti.
- 43 Darytina išvada, kad, esant tokioms aplinkybėms, asmuo, prašantis suteikti pabėgėlio statusą pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą, privalo pateikti pakankamai įtikinamų įrodymų, kad dalinys, kuriam jis priklauso, vykdo arba praeityje vykdė jam pavestas operacijas tokiomis sąlygomis, jog yra didelė tikimybė, kad bus padaryti tokie veiksmai, kurie nurodyti šioje nuostatoje.
- 44 Trečia, kadangi persekiojimo veiksmai, kuriais remiasi pabėgėlio statuso prašytojas, turi pagal minėtas Direktyvos 2004/83 nuostatas kilti dėl jo atsisakymo atlikti tarnybą, šis atsisakymas turi būti vienintelis būdas, leidžiantis šiam prašytojui išvengti dalyvavimo nurodytuose karo nusikaltimuose. Šiuo požiūriu, vertindamos pagal Direktyvos 2004/83 3 straipsnio 4 dalies c punktą nacionalinės valdžios institucijos, be kita ko, turi atsižvelgti į tai, kad šiuo atveju tas prašytojas ne tik savanoriškai išipareigojo tarnauti ginkluotosiose pajėgose, kai šios jau buvo įtrauktos į konfliktą Irake, bet ir atnaujino savo tarnybą minėtose pajėgose po to, kai baigėsi jo pirmoji dislokacija toje šalyje.
- 45 Darytina išvada, kad dėl septintajame klausime prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodytos aplinkybės, jog pabėgėlio statuso prašytojas nepasinaudojo atsisakymo tarnauti kariuomenėje dėl įsitikinimų procedūra, jokia apsauga pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą nesuteikiama, nebent tas prašytojas įrodo, kad, esant konkrečiai situacijai, jis neturėjo galimybės pasinaudoti tokio pobūdžio procedūra.
- 46 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį–septintąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatos aiškintinos taip, kad:
- jos apima visą karinį personalą, įskaitant logistikos srities ar pagalbinius darbuotojus,
 - jos susijusios su atveju, kai per tam tikrą konfliktą pats karo tarnybos atlikimas reikštų karo nusikaltimų vykdymą, įskaitant situacijas, kai pabėgėlio statuso prašytojas tik netiesiogiai dalyvauja darant tokius nusikaltimus, jei pagrįstai tikėtina, jog vykdydamas savo pareigas jis suteikia būtiną pagalbą juos rengiant ar darant,
 - jos susijusios ne tik su atvejais, kai nustatyta, kad jau buvo padaryti karo nusikaltimai ar kad jie galėtų patekti į Tarptautinio Baudžiamojo Teismo jurisdikciją, bet ir su atvejais, kai pabėgėlio statuso prašytojas gali įrodyti, jog labai tikėtina, kad tokie nusikaltimai bus daromi,
 - faktų įvertinimas, kurį kontroliuojant teismui privalo atlikti tik nacionalinės valdžios institucijos, siekiamos kvalifikuoti su nagrinėjama tarnyba susijusią situaciją, turi būti grindžiamas visais įrodymais, kurie, atsižvelgiant į visas nagrinėjamas aplinkybes, be kita ko, reikšmingus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo momentu, taip pat į prašytojo individualią padėtį ir asmenines aplinkybes – patvirtintų, jog tarnybos atveju tikėtina, kad bus daromi nurodyti karo nusikaltimai,

- vertindamos nacionalinės valdžios institucijos turi atsižvelgti į tai, kad karinės operacijos buvo vykdomos remiantis Jungtinių Tautų Organizacijos Saugumo Tarybos mandatu ar tarptautinės bendruomenės konsensu ir kad operacijas vykdanči valstybė ar valstybės persekioja už karo nusikaltimus, ir
- atsisakymas atlikti karo tarnybą turi būti vienintelis būdas, leidžiantis pabėgėlio statuso prašytojui išvengti dalyvavimo nurodytuose karo nusikaltimuose, todėl, jeigu jis nepasinaudojo atsisakymo tarnauti kariuomenėje dėl įsitikinimų procedūra, apsauga pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą nesuteikiama, nebent tas prašytojas įrodo, kad, esant konkrečiai situacijai, jis neturėjo galimybės pasinaudoti tokio pobūdžio procedūra.

Dėl aštuntojo klausimo

- 47 Savo aštuntuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies b ir c punktus reikia aiškinti taip, kad prie šiose nuostatose nurodytų įvairių persekiojimo veiksmų turi būti priskiriamos priemonės, kurios taikomos kariui dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą, t. y. laisvės atėmimo bausmės skyrimas, negarbingas pašalinimas iš kariuomenės, taip pat su tuo susiję socialinė atskirtis ir nepatogumai.
- 48 Atsižvelgiant į argumentus, kuriais grįsdamas savo ankstesnius klausimus rėmėsi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, manytina, kad šis jo klausimas susijęs tik su atveju, kai nacionalinės valdžios institucijos, kurioms pavesta patikrinti pareiškėjo pagrindinėje byloje prašymą, mano, jog nebuvo nustatyta, kad tarnyba, kurią jis atsisakė atlikti, reiškė karo nusikaltimų darymą.
- 49 Tokiomis aplinkybėmis visų pirma būtina pažymėti, kad Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies b ir c punktų nuostatos skirtos valdžios institucijų atliekamiems veiksams, kurių diskriminuojamasis ar neproporcingas pobūdis pagal šio straipsnio 1 dalį turi pasiekti tam tikrą sunkumo laipsnį tam, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 25 punkte, pagrindinių teisių pažeidimu būtų galima laikyti persekiojimą, kaip tai suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį.
- 50 Kaip savo išvados 80 punkte pabrėžė generalinė advokatė, nustatant, ar dėl pareiškėjo pagrindinėje byloje atsisakymo atlikti karo tarnybą jam gresiantis baudžiamasis persekiojimas ir baudimas kilmės šalyje yra neproporcingi, būtina patikrinti, ar tokie veiksmai viršija tai, kas būtina, kad atitinkama valstybė galėtų įgyvendinti legitimią teisę turėti ginkluotąsias pajėgas.
- 51 Net jei vertinant šią būtinybę reikia atsižvelgti į įvairius aspektus, ypač į politinius ir strateginius, kuriais grindžiamas šios teisės teisėtumas ir jos įgyvendinimo sąlygos, Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra informacijos, leidžiančios manyti, kad, atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes, tokia teisė turėtų būti ginčijama, arba kad jos įgyvendinimas nepateisina baudžiamųjų sankcijų taikymo kariams, kurie ketina išvengti tarnybos, arba kad šiuo atveju jie neturėjo būti pašalinti iš kariuomenės.
- 52 Nors iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pastabų matyti, kad pareiškėjui pagrindinėje byloje gali būti skirta nuo 100 dienų iki 15 mėnesių laisvės atėmimo bausmė už dezertyravimą (ji gali siekti netgi penkerius metus), Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagoje nėra informacijos, leidžiančios manyti, kad tokios priemonės akivaizdžiai viršija tai, kas būtina, kad atitinkama valstybė galėtų įgyvendinti legitimią teisę turėti ginkluotąsias pajėgas.
- 53 Vis dėlto nacionalinės valdžios institucijos šiuo klausimu turi įvertinti visus reikšmingus faktus, susijusius su pabėgėlio statuso prašytojo kilmės šalimi, įskaitant, kaip numatyta Direktyvos 2004/83 4 straipsnio 3 dalies a punkte, šios kilmės šalies įstatymus ir kitus teisės aktus bei jų taikymo būdą.

- 54 Kalbant apie nagrinėjamų veiksmų diskriminacinio pobūdžio tikrinimą, reikėtų nustatyti, ar, atsižvelgiant į teisės aktus, susijusiais su teisėtu teisės turėti ginkluotąsias pajėgas įgyvendinimu, siekiamus tikslus, tarnybą atsisakiusių vykdyti karių situaciją galima palyginti su kitų asmenų situacija, siekiant įvertinti, ar pirmiesiems skirtos baudmės akivaizdžiai yra diskriminuojamojo pobūdžio. Tačiau Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra informacijos, leidžiančios manyti, kad tokia situacija buvo ir šiuo atveju. Bet kuriuo atveju tai turi patikrinti nacionalinės valdžios institucijos.
- 55 Galiausiai „su tuo susiję socialinė atstumtis ir nepatogumai“, kuriuos klausime nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose nurodytų priemonių, baudžiamojo persekiojimo ar baudimo pasekmės, todėl tai negali būti priskirta prie pastarųjų nuostatų.
- 56 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į aštuntąją klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies b ir c punktų nuostatos aiškintinos taip, kad, esant tokioms aplinkybėms, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, neatrodo, jog priemonės, kurios taikomos kariui dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą, pavyzdžiui, laisvės atėmimo baudmės skyrimas ar pašalinimas iš kariuomenės, gali būti laikomos (atsižvelgiant į tai, kad atitinkama valstybė įgyvendina teisę turėti ginkluotąsias pajėgas) tokiomis neproporcingomis ar diskriminuojančiomis, kad jas būtų galima priskirti prie šiose nuostatose nurodytų persekiojimo veiksmų. Tačiau tai turi patikrinti nacionalinės valdžios institucijos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 57 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų 9 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatas reikia aiškinti taip, kad:**
 - jos apima visą karinį personalą, įskaitant logistikos srities ar pagalbinius darbuotojus,
 - jos susijusios su atveju, kai per tam tikrą konfliktą pats karo tarnybos atlikimas reikštų karo nusikaltimų vykdymą, įskaitant situacijas, kai pabėgėlio statuso prašytojas tik netiesiogiai dalyvauja darant tokius nusikaltimus, jei pagrįstai tikėtina, jog vykdydamas savo pareigas jis suteikia būtiną pagalbą juos rengiant ar darant,
 - jos susijusios ne tik su atvejais, kai nustatyta, kad jau buvo padaryti karo nusikaltimai ar kad jie galėtų patekti į Tarptautinio Baudžiamojo Teismo jurisdikciją, bet ir su atvejais, kai pabėgėlio statuso prašytojas gali įrodyti, jog labai tikėtina, kad tokie nusikaltimai bus daromi,
 - faktų įvertinimas, kurį kontroliuojant teismui privalo atlikti tik nacionalinės valdžios institucijos, siekdamos kvalifikuoti su nagrinėjama tarnyba susijusią situaciją, turi būti grindžiamas visais įrodymais, kurie, atsižvelgiant į visas nagrinėjamas aplinkybes, be kita ko, reikšmingus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo momentu, taip pat į prašytojo individualią padėtį ir asmenines aplinkybes – patvirtintų, jog tarnybos atveju tikėtina, kad bus daromi nurodyti karo nusikaltimai,

- vertindamos nacionalinės valdžios institucijos turi atsižvelgti į tai, kad karinės operacijos buvo vykdomos remiantis Jungtinių Tautų Organizacijos Saugumo Tarybos mandatu ar tarptautinės bendruomenės konsensusu ir kad operacijas vykdanči valstybė ar valstybės persekioja už karo nusikaltimus, ir
 - atsisakymas atlikti karo tarnybą turi būti vienintelis būdas, leidžiantis pabėgėlio statuso prašytojui išvengti dalyvavimo nurodytuose karo nusikaltimuose, todėl, jeigu jis nepasinaudojo atsisakymo tarnauti kariuomenėje dėl įsitikinimų procedūra, apsauga pagal Direktyvos 2004/83 9 straipsnio 2 dalies e punktą nesuteikiama, nebent tas prašytojas įrodo, kad, esant konkrečiai situacijai, jis neturėjo galimybės pasinaudoti tokio pobūdžio procedūra.
2. Direktyvos 2004/83/EB 9 straipsnio 2 dalies b ir c punktų nuostatas reikia aiškinti taip, kad, esant tokioms aplinkybėms, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, neatrodo, jog priemonės, kurios taikomos kariui dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą, pavyzdžiui, laisvės atėmimo bausmės skyrimas ar pašalinimas iš kariuomenės, gali būti laikomos (atsižvelgiant į tai, kad atitinkama valstybė įgyvendina teisę turėti ginkluotąsias pajėgas) tokiomis neproporcingomis ar diskriminuojančiomis, kad jas būtų galima priskirti prie šiose nuostatose nurodytų persekiojimo veiksmų. Tačiau tai turi patikrinti nacionalinės valdžios institucijos.

Parašai.